

Temporada d'èxit o èxits de temporada

I malgrat tot, teatre

Als teatres de Barcelona aquesta temporada es pot veure des d'una tragèdia a un musical passant per teatre experimental, comèdia i teatre clàssic. L'experiment consisteix a posar un termòmetre al teatre català i veure si té la temperatura de les cartelleres d'Europa.

Flor de nit de Dagoll Dagom: el musical més esperat que no ha aconseguit de fer oblidar la nau pirata de *Mar i Cel*.

ARXIU

A primer cop d'ull, la cartellera teatral d'aquesta temporada a Barcelona és gairebé rodona, hi ha una mica de tot: un musical esperat (*Flor de nit*, de Dagoll Dagom), teatre clàssic (*L'Hostal de la Glòria*, *La infanticida*, *Feminista*), estrena d'autor català al Poliorama (*Cavalls de Mar*), una nova temporada al Lliure i dues reestrenes dins la mateixa temporada: *O tu o res* de Ferran Torrent i Carles Alberola i *Petits contes misògins* de Patricia Highsmith per T de Teatre. I l'èxit espaterrant d'*El temps i els Conway*, dirigida per Mario Gas, l'obra responsable de la commoció teatral de la temporada.

En tota aquesta colla de muntages hi ha un seguit d'elements a destacar: la reapa-

rició de Rosa Maria Sardà, a *L'Hostal de la Glòria* al Romea, un repartiment que a *El temps i els Conway* desmostra com quallen diferents generacions d'actors —des d'Alex Casanovas a Montserrat Carulla— amb resultats més que brillants, un grup jove i desconegut que ha resultat ser la revelació —les cinc noies de T de Teatre—, la primera incursió amb èxit de Ferran Torrent com a co-autor teatral i la possibilitat, per tant, de veure a Barcelona el que fan a València.

¿Això vol dir que el teatre català s'ha normalitzat, per fi? ¿Els espectacles estrenats o reestrenats entre abril i maig han produït el miracle?

En la crítica del 18 de maig passat a *El País*, Joan de Sagarra assajava una resposta a aquests interrogants: “el teatre, en

aquest petit país, treu el nas com la llebre, al lloc i en el moment que menys s'espera”. Val a dir, que el teatre català és capaç de donar resultats, però uns resultats tan imprevisibles com una llebre. Al capdavant, doncs, ¿és Barcelona una ciutat teatralment europea o un campí qui pugui que no passa de mediterrani?

Repasant la cartellera amb els crítics, la unanimitat només s'ha produït en espectacles comptats com *El temps i els Conway*, *L'Hostal de la glòria*, els *Petits contes misògins*. Segons Xavier Pèrez, l'èxit d'*El temps i els Conway*, cal entendre'l “en contrast amb la resta d'espectacles, tant de Dagoll Dagom, com els Joglars i el Lliure. La resta de la cartellera no és efectista, enlluernadora”. Joan de Sagarra, més càustic, va a les darreres

conseqüències “estàs normalment tan empipat que quan veus alguna cosa que val mínimament la pena com *El temps i els Conway* per exemple, ja exclames que és meravellós, perquè tens ganes que hi hagi alguna cosa que ho sigui”.

Per a acabar-ho d'adobar, aquesta no acaba de ser ni la temporada del Lliure ni la del Poliorama. El Lliure nota l'absència de Puigserver, que era qui millor n'estirava les regnes, i tot i que l'actual programació va ser dissenyada per ell mateix, el resultat no és pas l'esperat. Ni *El parc* de Botho Strauss ni *El dol escau a Electra* no han convençut la crítica i el

tits posats en el futur, al Palau de l'Agricultura els uns i al Teatre Nacional els altres, té aquestes servituds.

MAI MORT, PERÒ SEMPRES MALALT

En resum, doncs, si mirem més detingudament el que s'ha fet aquesta temporada als escenaris de Barcelona no té res d'excepcional, la normalitat que el món teatral voldria per al teatre del país encara no existeix. I com ja és habitual en altres temporades, hi ha unes quantes flors, però que no acaben de fer estiu.

Xavier Fàbregas, en un article aparegut

català— pretenia fer front a l'avantguarda. És a dir, abastar-ho tot.

Per altra banda, Fàbregas criticava el perill que podia representar per a la professió d'acostumar-se a les comoditats de les subvencions oficials. I per acabar la seva crítica de conjuntura, Xavier Fàbregas feia referència a la manca de coordinació entre les diverses instàncies polítiques que començaven a intervenir en teatre.

En el moment de publicar aquest article, potser el punt de vista de l'autor podia semblar excessivament negatiu o crític. El cas és que agafant-ne les idees i

El dol escau a Electra, el darrer muntatge del Lliure, no ha emocionat tant com s'esperava, si bé crítica i públic han aplaudit Anna Lizaran.

ARXIU

públic fidel les ha trobades una mica espesses, difícils de pair. Només Anna Lizaran s'ha salvat una mica de la crema. Joan de Sagarra, davant el panorama no s'està de dir que la present temporada és “una de les pitjors del Lliure”.

Josep Maria Flotats, embrancat amb el seu Quixot, no ha aconseguit de fer sortir als muntatges del Poliorama la lluosor d'altres anys. Tant *A la glorieta* com *Cavalls de mar* tenen l'acabament impecable “marca de la casa”, però no han convençut. En el cas de *Cavalls de mar*, i tal com ha dit el crític Marcos Ordóñez, la direcció de Flotats “ha estat telefònica”.

En definitiva, per als dos monstres del teatre de text català, el 92 no haurà estat un any de bona collita. Tenir els cinc sen-

a *Història gràfica de Catalunya dia a dia- 1983*, titulat “El miratge de la normalitat” feia el primer crit d'alerta a la pretesa normalitat d'un teatre català que aleshores tot just acabava d'apuntalar el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya amb Herman Bonnín al capdavant.

En aquell moment, fa gairebé deu anys, l'arrencada d'un organisme públic que es posava a endreçar el teatre i la possibilitat que el departament de Cultura pogués començar a donar subvencions al teatre, es veien amb engrescament des de la professió.

Ara, en el seu article, Fàbregas qüestionava la filosofia del Centre Dramàtic, un centre que, a més de fer-se càrrec dels clàssics —el patrimoni del teatre de text

traslladant-les a l'actualitat, veiem que la seva vigència és absoluta. La reflexió que Fàbregas feia al voltant d'un Centre Dramàtic que pretenia capitalitzar des dels clàssics als més moderns s'acosta força a l'actual imatge d'aquest organisme, un Centre Dramàtic convertit en un fòrum que administra clàssics a base de cicles i que a la vegada dona cabuda a les joves promeses com Sergi Belbel. Potser l'aiguabarreig és excessiu i per això ens hem trobat, aquesta mateixa temporada, amb productes tan dispersos en resultats com *L'Hostal de la Glòria* —un èxit que té totes les entrades venudes fins al final de les representacions— i *Carícies* de Sergi Belbel —un intent fallit.

Fàbregas també denunciava una tendència de la professió a “parar la mà” a l'ad-

ministració. Avui, Joan de Sagarra, per exemple, torna a posar el dit a la nafra: "Ni Boadella ni Comediants o Dagoll Dagom no estan a l'altura d'espectacles com *Sol solet* o *Antaviana* o *Ubú rei*. Ara, tots aquests nanos tenen 40 anys i a més es repeteixen. Alguns han passat de la misèria a l'excessiva abundància i aquesta abundància se'ls ha menjats perquè sempre du aparellada haver de complir certs requisits. Hauríem de fer un exercici d'humilitat i tornar a les essències, com el Lliure que va començar el 1976 amb tres pessetes: fer teatre amb el cor, amb intel·ligència i ganes. Sense això, no es pot fer teatre".

La tercera qüestió que plantejava Fàbregas en el seu article era la descoordinació institucional en afers de teatre. Un cop més, les paraules tòpiques i màgiques eren i són "política teatral".

Joan de Sagarra, gat vell de la crítica, que, quan parla, ja comença a fer el to de "jo ja en torno", ho acaba de reblar: "El teatre està igual que fa 15 anys. Té un seguit de problemes d'arrel, de fonament, que són seriosos. La normalitat d'un teatre no ve d'uns espectacles determinats. El que passa aquí és que no hi ha prou sales, les institucions no fan una política teatral amb cap i peus. Això no són coses noves i jo ja estic empipat de repetir-ho tants cops". Pròxim a la lectura de Sagarra, Francesc Burguet es queixa d'una decadència en el món teatral que es palesa amb "amenaces de tancar sales, un festival de Tardor que s'acaba i un Festival de les Arts que tot just s'acaba de perfilar".

A deu anys de la posta en funcionament de programes d'actuació en el món del teatre, ¿quines són les línies que segueixen les institucions competents?

En l'àmbit municipal, el darrer maldecap teatral de l'Ajuntament és la continuïtat del Sant Andreu Teatre, una sala que el consistori va obrir al 1990. Després d'uns mesos d'incertesa, la via escollida per l'Àrea de Cultura municipal per donar continuïtat al SAT és la convocatòria d'un concurs públic per adjudicar la gestió del teatre a companyies i promotors privats. Segons aquesta via de solució, els candidats que optin a fer-se càrrec del SAT

hauran de presentar un projecte d'exploració i programació que serà revisat pel tècnics municipals abans de la decisió definitiva. Fa tres setmanes, quan l'Ajuntament va fer conèixer aquesta decisió, Miquel Lumbierres, coordinador de Cultura, va donar entenenent que si el SAT sortia del coma i continuava endavant, el Mercat de les Flors quedaria com a espai per a propostes no estrictament comercials i que acabarien donant forma a l'oferta municipal d'espectacles.

"Des del 1981, quan comencem a marcar línies. Les variacions des d'aleshores fins avui són de matís. No hi ha hagut gaires canvis. El Departament actua en dos fronts, el públic i el privat. El públic és representat per la trajectòria del Centre Dramàtic, i el privat és un sector que s'autoorienta. El nostre ajut va d'acord amb el seu funcionament. Les companyies, les anem mantenint i és veritat que n'hi ha algunes que s'han perdut pel camí. La professió s'orienta com pot. Si això

resulta que no és una política teatral...".

¿BROADWAY A CATALUNYA?

Malgrat uns i altres, el teatre català en aquests últims deu anys ha anat traient flors. Però la professió i el públic és clar que no poden viure d'una flor de tant en tant. I si el teatre públic disposa de les condicions que ha de tenir qualsevol servei públic, les companyies privades, aquí caic, aquí m'aixeco, posen en marxa noves fórmules per a funcionar.

Una companyia estable i amb un llarg historial com el Lliure s'ha convertit en Fundació per a poder sobreviure i créixer. El darrer acte d'orientació del Lliure ha estat d'afillar-se els Joglars, els Comediants i, de rebot, en Cesc Gelabert.

Per a la resta de grups mitjans o petits, a banda d'esgarapar subvencions, una de les solucions és de constituir-se o d'associar-se en productora, tal com han fet Tricicle,

Dagoll Dagom i Annexa creant 3x3 al teatre Victòria. Un altre cas és el de Focus, la productora que últimament va recórrer el Principat amb *Memory* i Àngels Gonyalons.

Totes les ajudes institucionals seran benvingudes, però la idea és de convertir el teatre en una empresa. Una empresa que necessita empresaris que s'arrisquin.

Tant de bo que d'aquí a un temps tots poguéssim anar a comprar samarretes i vambes de Sèmola Teatre, dels Comediants, dels Joglars, de T de Teatre... Sempre que no siguin grogues, no fos que portessin mala sort.

Xènia Bussé

Rosa Renom i Alex Casanovas, Kay i Alan a *El temps i els Conway*, la commoció teatral d'aquesta temporada a Barcelona.

ARXIU

Per la seva banda, i segons Toni Batomeus, de la secció de Promoció de Teatre i Dansa del Departament de Cultura, "la línia actual que seguim és de tendir a subvencionar més produccions que no pas companyies, i aquest és un criteri del director general de Promoció Cultural, Jaume Serrats". Així, i deixant a banda el projecte del Teatre Nacional —que depèn directament del conseller de Cultura i no té cap connexió amb la promoció de Teatre i Dansa—, l'administració catalana es dedica sobretot a actuar de repartidora de diners. Però Toni Batomeus no està d'acord a qualificar la trajectòria del Departament de política de pedaços: